

Pirkanmaan innovaation tilannekuva 2013

Tilannekuva 2013 kertoo innovaatiotoiminnan vahvasta perustasta, vallitsevasta matalasuhdanteesta ja sen rinnalla etenevästä rakenteellisesta muutoksesta. Yksityisen sektorin TKI-panostukset ovat laskusuunnassa, mutta toistaiseksi julkisen sektorin toimet ovat paikanneet tilanteen. Kokonaisrahoitus on edelleen hyvin korkealla tasolla. Jatkossa näin ei välttämättä ole, vaan tarvitaan aktiivisia toimia, joilla yritysten panokset pidetään liikkeellä. Tärkeässä asemassa ovat myös kansainväliset sijoitukset, julkisen rahoituksen, erityisesti EU-rahoituksen kasvattaminen Horizon 2020-ohjelmassa sekä ulkomaiset investoinnit.

Yrittäjyyden rooli maakunnan innovaatiotoiminnassa on kasvussa. Meillä on aiempaa enemmän sekä kasvussaan onnistuneita yrityksiä että alkavia kasvuun tähtäviä yrityksiä. Tästä on hyvä ponnistaa eteenpäin.

Jatkuva kasvun saavuttaminen vaatii kuitenkin lisää panostuksia ja kasvupolun turvaamista. Erityisen rohkaisevaa on, että yliopistot ja innovaatioalustat ovat vahvistuneet yrittäjyyden synnyttämisessä.

Rahoittajaroolin lisäksi julkiselta sektorilta odotetaan myös uusien markkinoiden synnyttämistä ensiasiakkaana. Tässä roolissa Pirkanmaan kunnat ottavat vasta ensimmäisiä askeleita ja siihen tulee jatkossa panostaa.

Petri Räsänen
Johtaja,
innovaatio- ja tulevaisuustyö

Tilannekuva on alun perin julkaistu Pirkanmaan liiton vanhassa verkkolehdessä. Tämä PDF on koostettu verkkolehdestä julkaistuuista materiaaleista.

Kasvuyritysten määrä + 19%	Tutkimus ja kehityksen menot alueen BKT:sta 7%	Innovaatioalustojen synnyttämät yritykset: + 128% Korkeakoulujen synnyttämät yritykset: +75%
Tekes rahoitus korkeakouluille 53,7 meur +13%	Ulkomaankaupan vaihtosuhte -12%	Tekes rahoitus julkisiin innovatiivisiin hankkeisiin

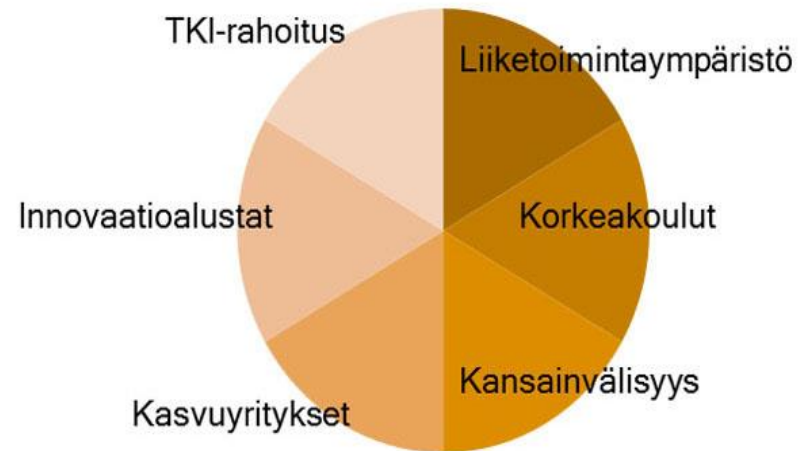

Tilannekuva kokoaa ja tulkitsee tietoa

Innovaatiotoiminnan tilannekuva tarjoaa ajantasaista tietoa pirkanmaalaisesta innovaatiotoiminnasta. Tilannekuva seuraa ilmiöitä, joihin pirkanmaalaiset toimijat voivat vaikuttaa lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä ja jotka on yhdessä tunnistettu strategisesti tärkeiksi. Näin tuetaan alueen omaa innovaatiopäätöksentekoa ja -painotuksia.

Tilannekuva seuraa kuutta innovaatiotoiminnan osa-aluetta: TKI-rahoitusta, liiketoimintaympäristöä, korkeakouluja, kansainvälisyyttä, kasvuyrityksiä ja innovaatioalustoja. Tilannekuvajärjestelmä ja -toimintamalli on luotu yhdessä pirkanmaalaisen toimijoiden kanssa. Sen tekemiseen ovat osallistuneet Tampereen yliopisto, Tampereen teknillinen yliopisto, Tampereen ammattikorkeakoulu, Pirkanmaan ELY-keskus, Tampereen kauppakamari, Tampereen kaupunki ja Pirkanmaan liitto.

Tilannekuva julkaistaan kerran vuodessa ja sen sisältöä ja prosessia kehitetään jatkuvasti. Anna palautetta ja kehittämissideasi osoitteeseen: [petri.rasanen \(at\) pirkanmaa.fi](mailto:petri.rasanen@pirkanmaa.fi)

1 Pirkanmaa on Suomen TKI-keskus

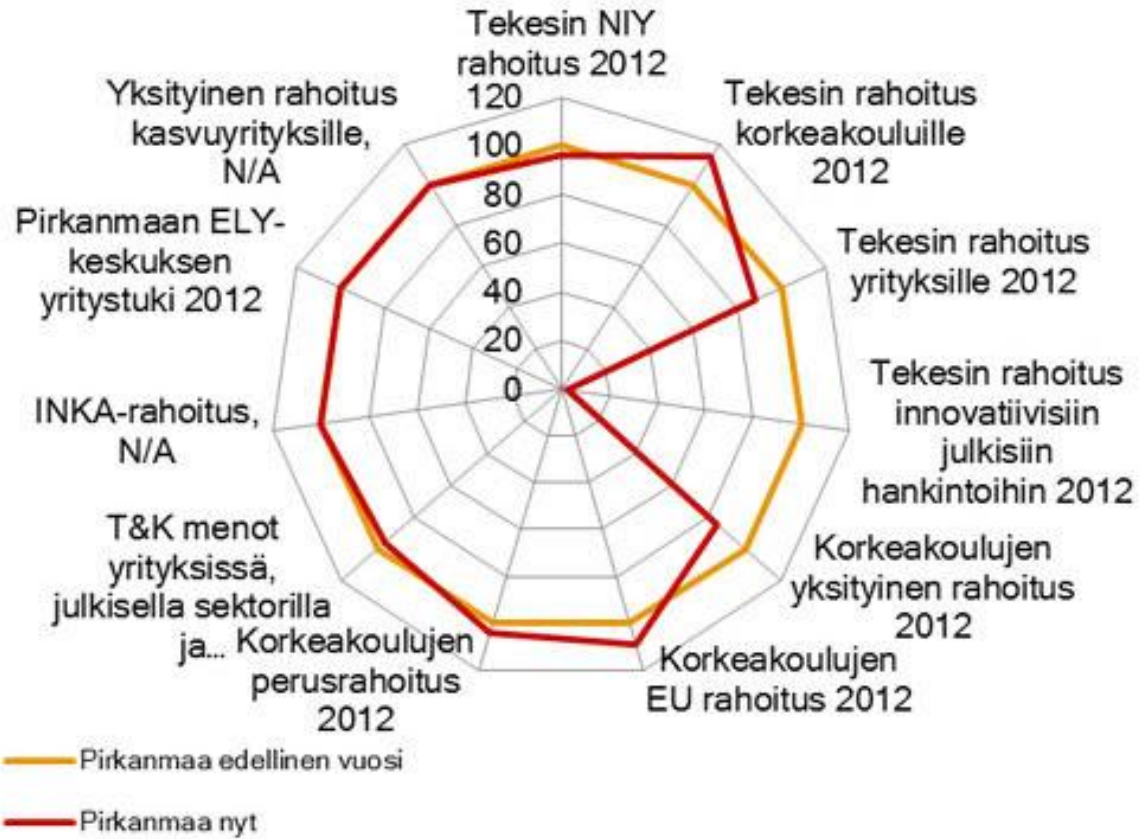
Pirkanmaalla investoidaan tutkimukseen ja kehitykseen poikkeuksellisen paljon, 7 prosenttia BKT:stä. Kokonaistaloudellisesti innovaatiotoiminta Pirkanmaalla on erittäin merkittävässä roolissa. Pirkanmaa on ensimmäisellä sijalla yritysten suhteellisessa osuudessa t&k -menoista sekä toisena t&k -rahoituksen käytöstä tutkimustyössä suhteutettuna työllisten määrään. Myös koko maakunnan suhteellinen osuus t&k -menoista oli valtakunnallisesti merkittävällä tasolla 15%, kun väestön osuus koko maan väestöstä on ainoastaan 9%.

Kokonaispanostukset ovat laskusuhdanteessakin säilyneet hyvällä tasolla, jopa hieman kasvaneet. Kilpailun kiristyminen ja yksityisen vientisektorin ongelmat ovat kuitenkin rahoitusohjalle merkittävä uhka. Vaikka julkisen toiminnan rahoitus on kasvanut, se voi supistua yksityisen panoksen vähetessä.

Julkisen sektorin ostot ovat merkittävä innovaatorahoituksen potentiaali. Tampereen vahva rooli mm. Innovatiiviset kaupungit (INKA) -ohjelmassa mahdollistaa tämän roolin vahvistamisen.

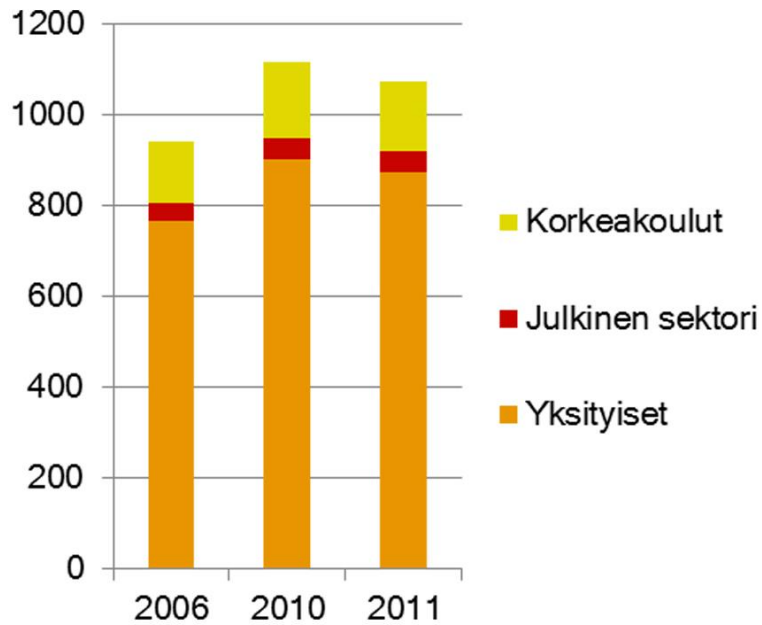
Pirkanmaalla uuden liiketoiminnan syntyminen on vauhdittunut, mikä näkyy selvänä kasvuna Tekesin alle kuusivuotiaille yrityksille tekemissä rahoituspäätöksissä. Pirkanmaalla korkeakoulujen Tekes-kilpailukyky on ollut hyvällä tasolla ja se on suhteellisesti parantunut. Yritysten ja kuntien kyky hyödyntää Tekes-rahoitusta on pysynyt lähes ennallaan. Kilpailu Tekes-rahoituksesta on kiristynyt ja instrumentit ovat muuttumassa. Tilanne edellyttää osapuolten välistä tiivistä yhteistyötä.

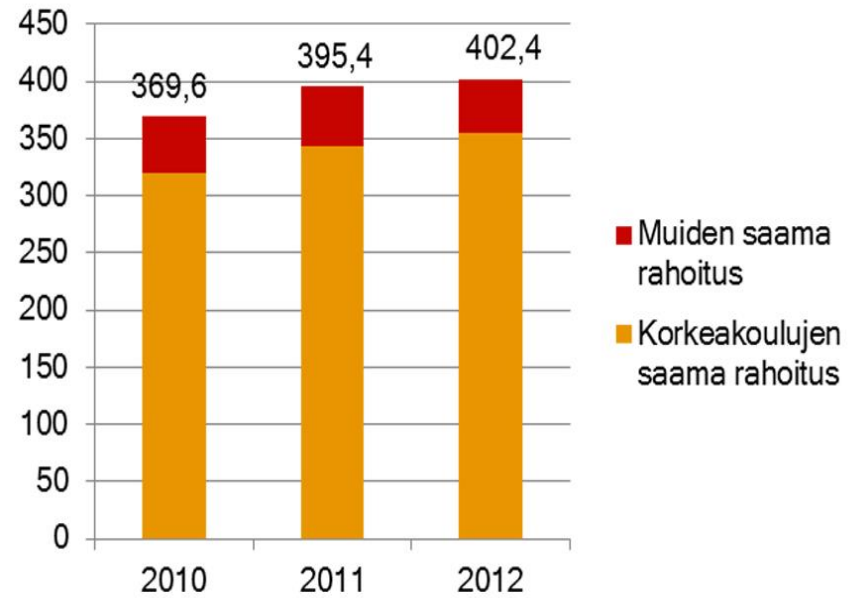

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot, milj. eur

Innovaatiojärjestelmän julkinen kokonaisrahoitus Pirkanmaalla, milj. eur

2 Tekesin TKI-rahoitus Pirkanmaalla

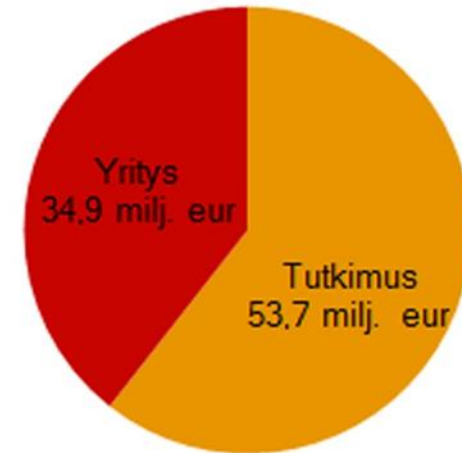
Tekesin tutkimus- ja tuotekehitysrahoituspäätökset 2012 Pirkanmaalle olivat yhteensä 88,7 M€ (86,6 M€ 2011). Tästä yrityksille myönnettiin 34,9 M€ (39,3 M€ 2011) ja tutkimusprojekteille 53,7 M€ (47,3 M€ 2011). Positiivisen rahoituspäätöksen sai 198 yritysprojektia ja 94 tutkimuslaitosprojektia.

Vuoden 2013 alkupuoliskon rahoituspäätökset tammielokuulta näyttävät kysynnän ja positiivisten rahoituspäätösten osalta pysyneen kokonaisuudessaan viime vuoden tasolla; yritysten t&k -rahoitus on hieman laskusuunnassa, kun taas yliopistojen tutkimusrahoitus on edelleen kasvussa.

Tarkempi yritystarkastelu kuitenkin osoittaa, että Tekesin tekemät rahoituspäätökset nuorille, alle 6-vuotiaille yrityksille ovat lisääntyneet selvästi. Tekes on tehnyt tällä ajanjaksolla positiivisen rahoituspäätöksen 45 projektille (32 kpl 2012) Tekesin rahoitusosuuden ollessa 6,6 M€ (5,3 M€ 2012). Tämä kertoo Pirkanmaalla tapahtuneen ICT rakennemuutoksen myötä syntyneistä uusista teknologiayrityksistä, jotka näkyvät Tekesin tilastoissa yritysten tuotekehityshankkeina.

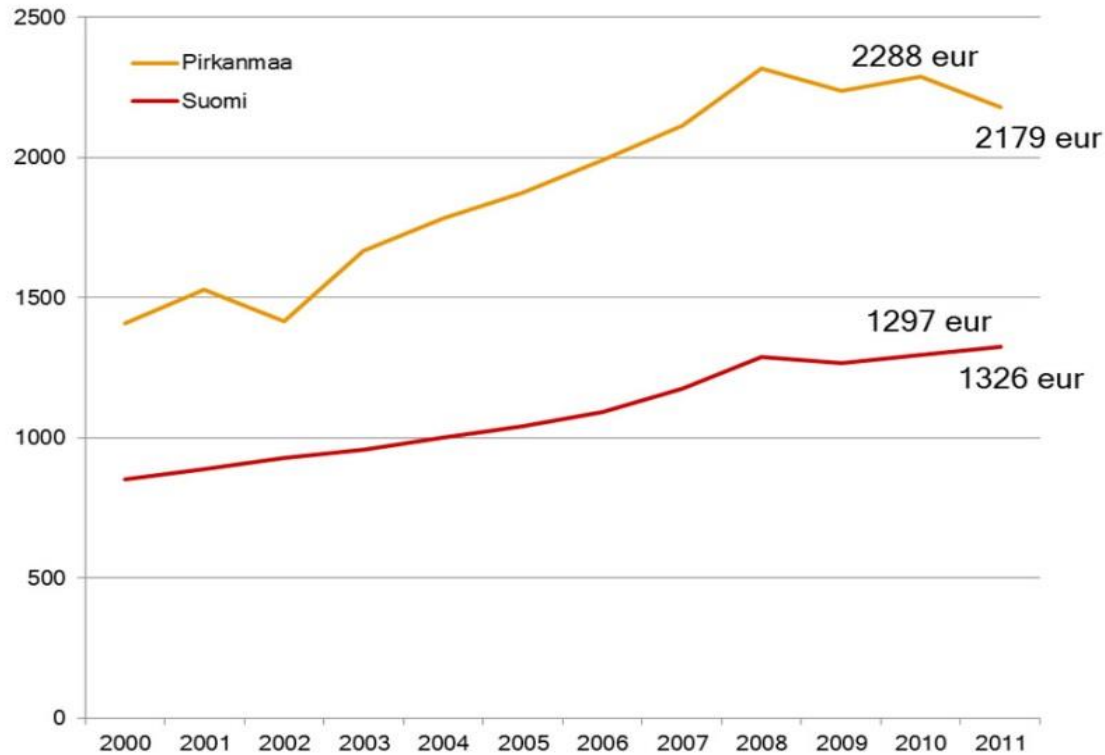
Mika Sievi-Korte
Teknologia-asiantuntija, Innovaatiot ja kansainvälistyvä liiketoiminta

Pirkanmaa
Vuosi 2012: 88,7 milj. eur

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot per asukas 2000-2011

3 Maakunta etsii uusia kasvun ituja

Pirkanmaan monipuolinen elinkeinorakenne, jossa myös luovat alat ovat vahvasti esillä, tarjoaa hedelmällisen ympäristön uusien ideoiden ja osaamisen kaupallistamiselle. Kokonaisuudessaan yritysten tilanne Pirkanmaalla on taantumasta huolimatta kohtalaisen hyvä. Yritysten liikevaihto on pysynyt edellisvuoden tasolla, mutta investointihalukkuus on pienentynyt ja isot investoinnit on siirretty tulevaisuuteen. Yt-neuvottelut ovat koskeneet tuhansia työntekijöitä, eikä irtisanomisilta ole vältytty. Tämä taas vähentää omalta osaltaan kulutusta.

Positiivista on kuitenkin ollut se, että Pirkanmaan alueella uusia yrityksiä syntyi valtakunnallisesti toiseksi eniten Uudenmaan jälkeen. Pirkanmaalla toimivien yritysten lukumäärä kasvoi, sillä yritystoiminnan aloitti vuoden 2012 aikana 2 873 yritystä ja yritystoimintansa lopetti 2 225 yritystä. Uudet yritykset kattavat lähes kaikki päätoimialat, joten Pirkanmaan tilanne tulevaisuuden kannalta on hyvä talouden monipuolisen toiminnan säilymisen kannalta.

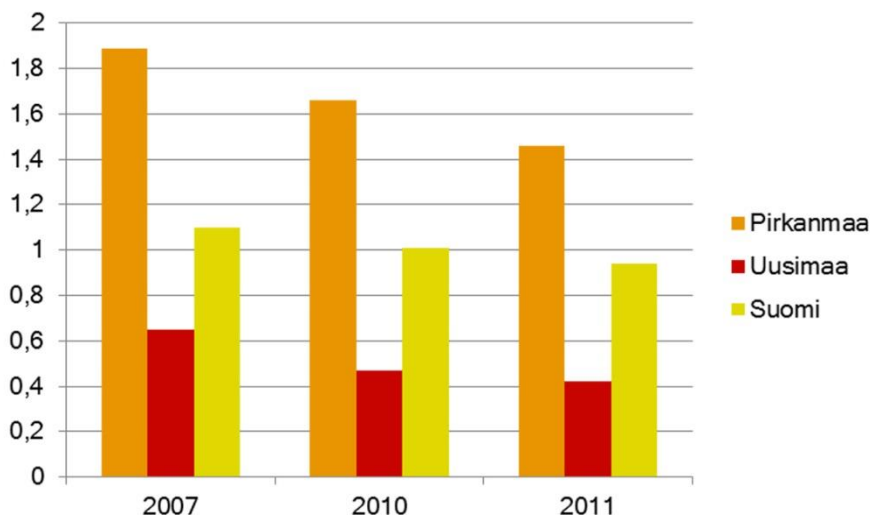
Pirkanmaa on Suomen johtava teknologian vientiveturialue, jossa teollisen kilpailukyvyn haasteet korostuvat. Tämä näkyy ulkomaankaupan vaihtosuhteen pitkäaikaisena heikkenemisenä.

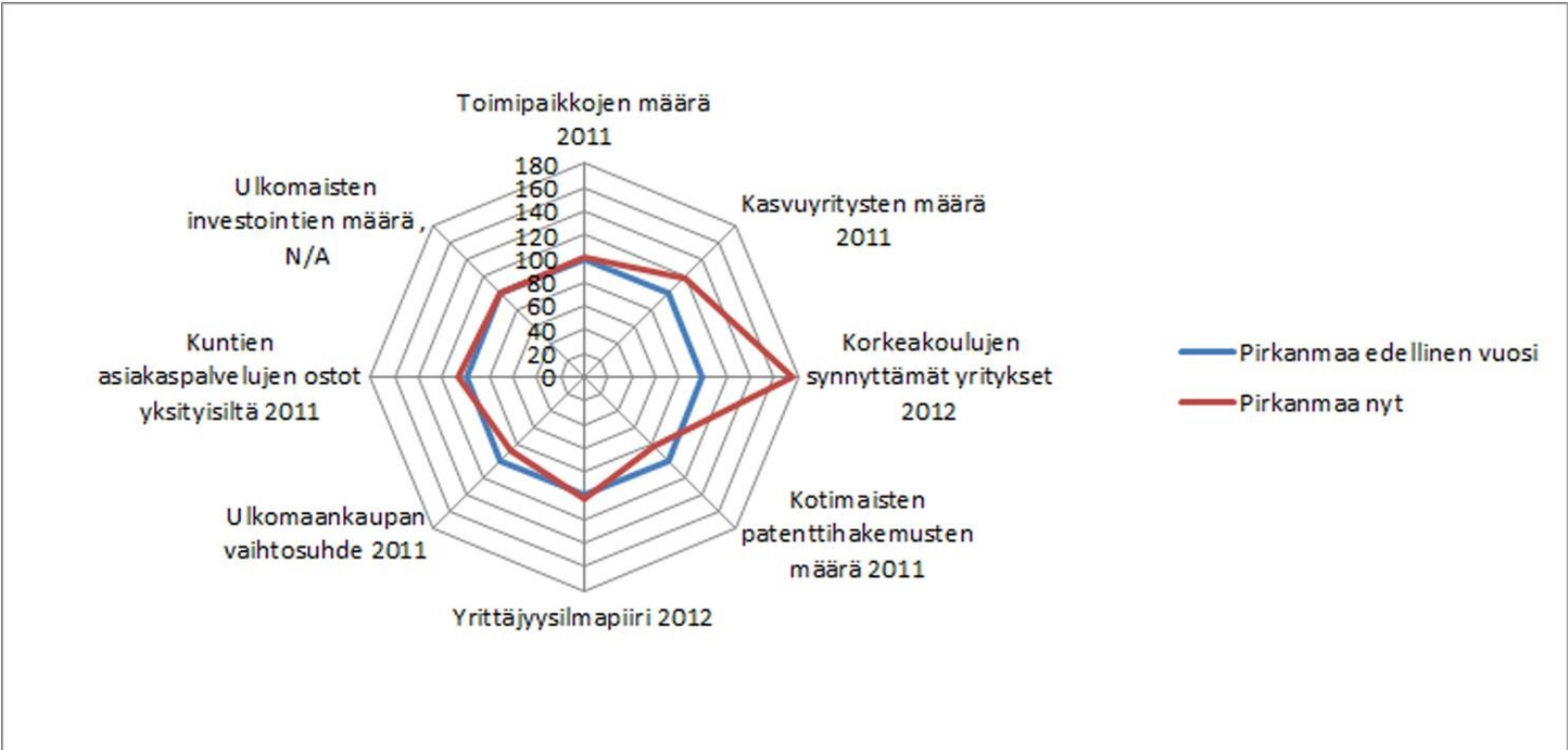
Maakunnassa on meneillään elinkeinorakenteen muutos. Rajapinta eri elinkeinosektoreiden välillä hämärtyy. Palvelujen ja tietotekniikan rooli kasvaa kaikilla sektoreilla.

Uusiutumista vauhdittaa se, että Pirkanmaalla on muodostumassa kasvuyrityksiä ja uuden liiketoiminnan ekosysteemejä perinteisten yritysten rinnalle. Kasvuyritysten määrä kokonaisuudessaan on kasvanut noin 20%. Korkeakoulut ja innovaatioalustat ovat uusia merkittäviä yritysten synnyttäjiä.

Yrittäjyysilmapiiri on kohentunut edellisvuodesta ja kestää vertailun muihin alueisiin. Kunnat ovat avanneet palvelujaan hieman enemmän.

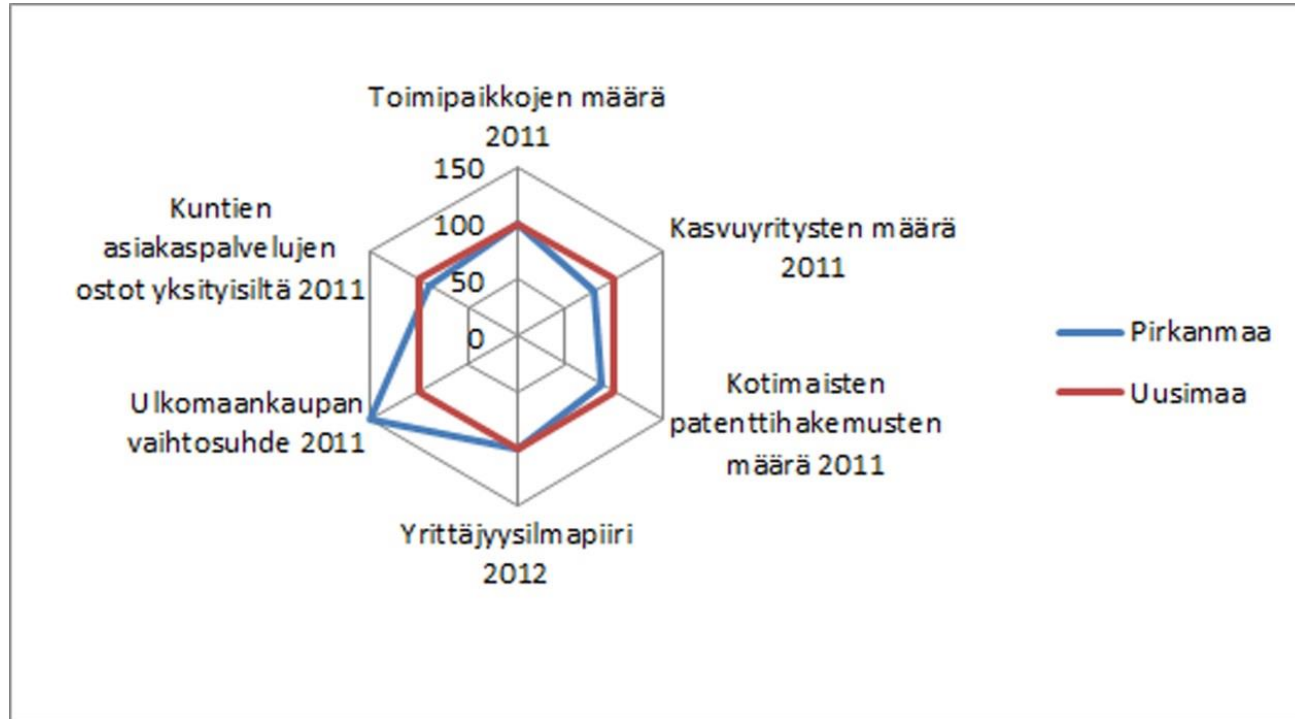
Ulkomaankaupan vaihtosuhte Vientien hinnat / tuontien hinnat

Liiketoimintaympäristö verrattuna Uusimaahan (suhteutettu väestön määrään)

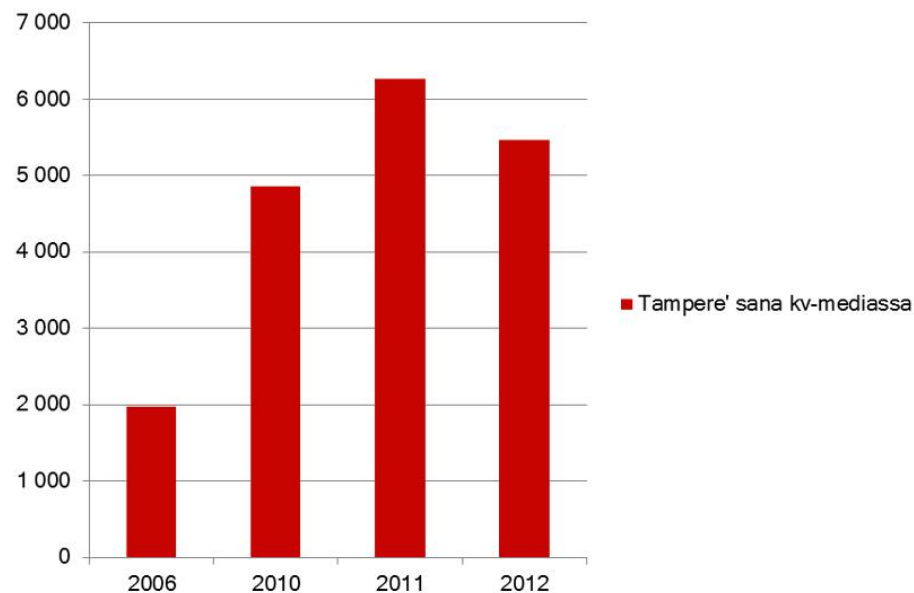
4 Kansainvälisyys tuo uutta osaamista

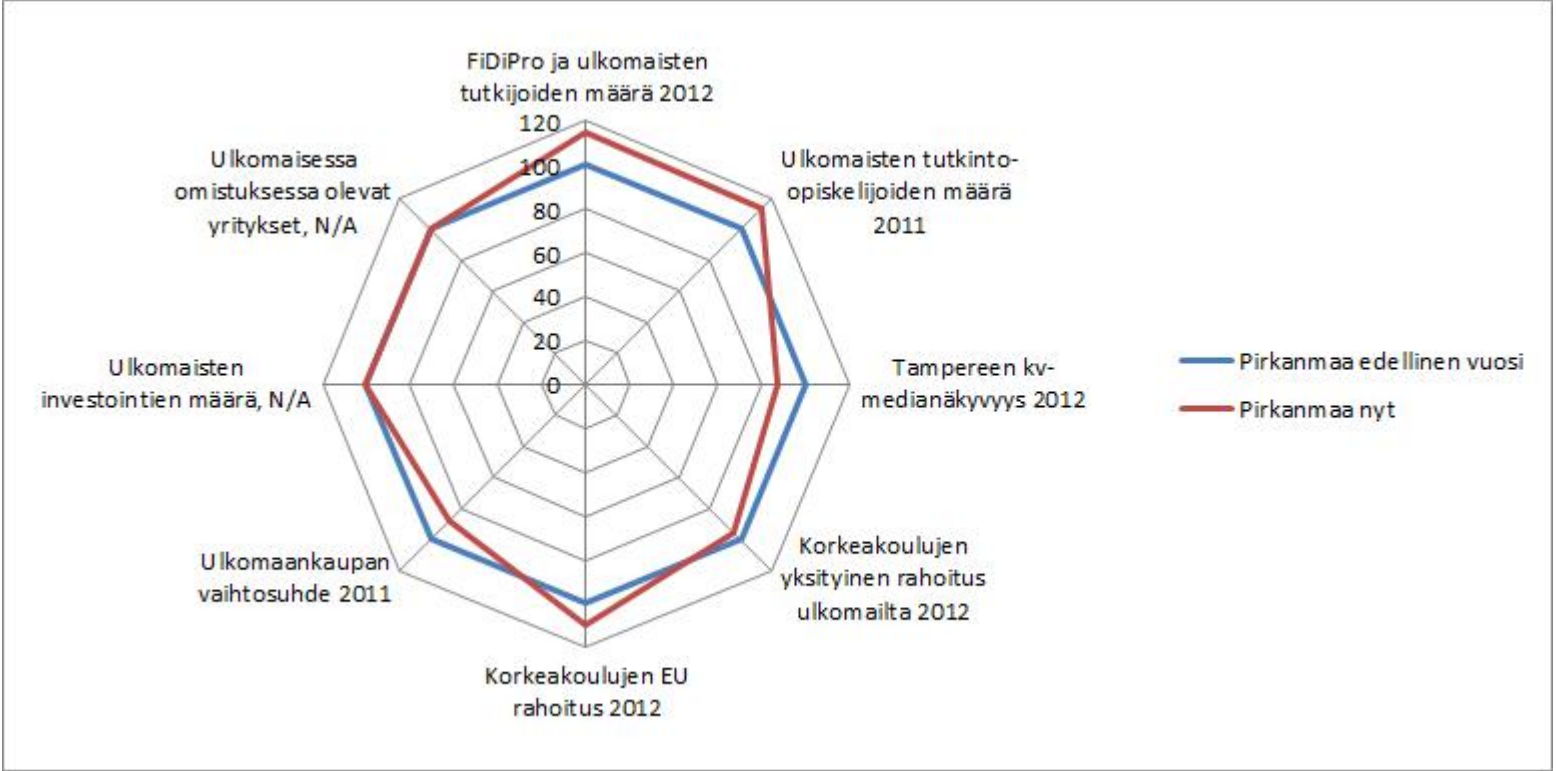
Vientiteollisuuden rinnalla korkeakoulut ovat Pirkanmaan kansainvälisen yhteistyön vetureita. Yliopistot ovat lisänneet tieteenharjoittajien ja opiskelijoiden kansainvälistä liikkuvuutta. Ne ovat myös hankkineet aiempaa enemmän EU-rahoitusta.

Yritysten kansainvälisen kaupan kehitys on toistaiseksi seisahtunut ja suhteellinen asema kansainvälisessä vaihdannassa heikkenee muun Suomen tapaan.

Tampereen näkyvyys kansainvälisessä mediassa on viime vuosien aikana parantunut onnistuneen kampanjoinnin avulla. Positiivinen kehitys on viimeisen vuoden aikana kuitenkin taittunut.

'Tampere' -sana kansainvälisessä mediassa, kpl

5 Korkeakoulut ovat tehostaneet toimintaansa

Pirkanmaan kolmen korkeakoulun saama kokonaisrahoitus on kasvanut. Valtion perusrahoituksen kasvu kertoo suorituskyvyn parantumisesta kansallisessa vertailussa.

Tekesin rahoitus pirkanmaalaisille korkeakouluille on myös kasvanut. Lisäksi korkeakoulut ovat onnistuneet entistä paremmin EU-rahoituksen hakijoina. Ne houkuttelevat aiempaa enemmän ulkomaisia tutkijoita ja tutkinto-opiskelijoita.

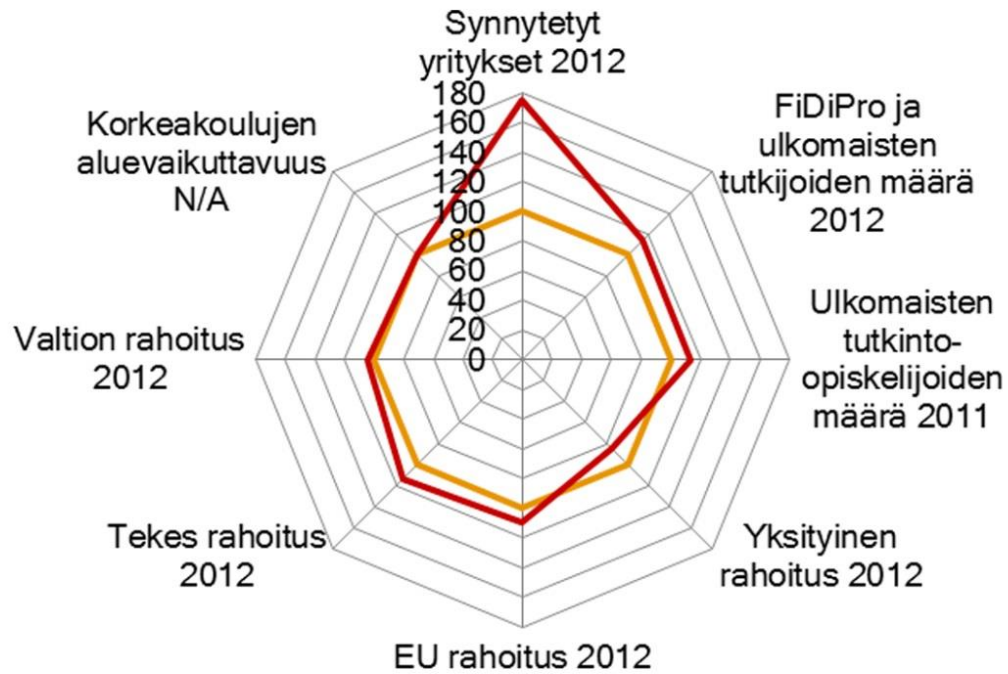
Yksityinen rahoitus korkeakouluille on vähentynyt. Tämä kannustaa korkeakouluja entistä monipuolisempaan ja tiiviimpään yhteistyön elinkeinoelämän kanssa kotimaassa ja ulkomailla.

Korkeakoulujen roolia Pirkanmaan aluevaikuttajina tulisi selkeyttää ja vahvistaa. Aluevaikuttavuuden arviointi tulee jatkossa osaksi korkeakoulujen rahoitusmallia.

Korkeakoulujen rooli uusien yritysten synnyttämisessä on vahvistunut selvästi. Yrittäjyys kuuluu merkittävästi useammin korkeakoulutettujen urapolkuun.

(Korkeakoulut = Tampereen yliopisto, Tampereen teknillinen korkeakoulu ja Tampereen ammattikorkeakoulu)

— Pirkanmaa edellinen vuosi

— Pirkanmaa nyt

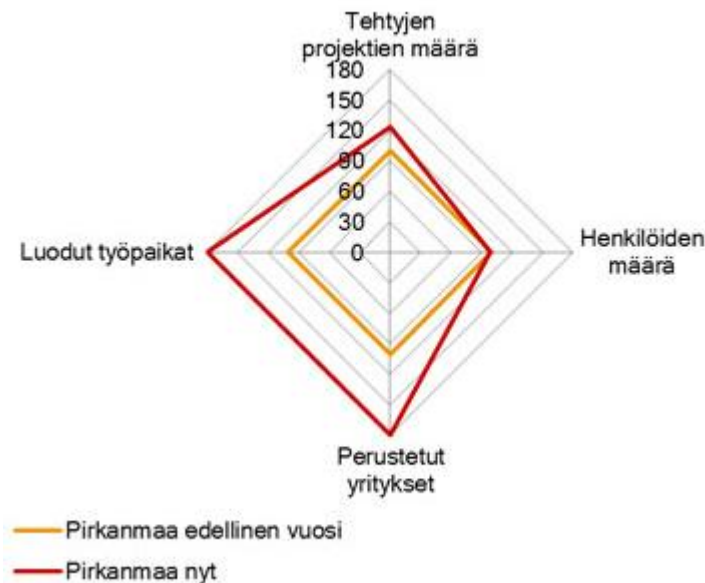

6 Pirkanmaa on innovaatioalustojen edelläkävijä

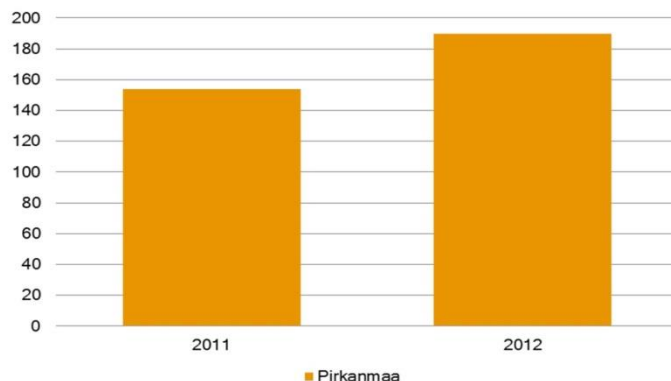
Yhteisölliset erilaisia osaajia yhdistävät innovaatioalustat ovat Pirkanmaan innovaatiotoiminnan erityispiirre.

Innovaatioalustat Protomo ja Demola ovat onnistuneet hyvin käynnistämään toimijoiden omia projekteja ja luomaan yrityksiä ja työpaikkoja. Jatkossa niiltä voidaan odottaa entistä enemmän monipuolisuutta, kattavuutta ja vahvistuvaa roolia alueen kansainvälistymisessä.

Alustojen tuottavuus on kehittynyt voimakkaasti, mikä kertoo toiminnan tehostumisesta, ammattimaistumisesta ja kysynnän pysymisestä korkealla tasolla.

Innovaatioalustoilla tehtyjen projektien määrä, kpl

7 Pirkanmaa uudistuu kasvuyrityksillä

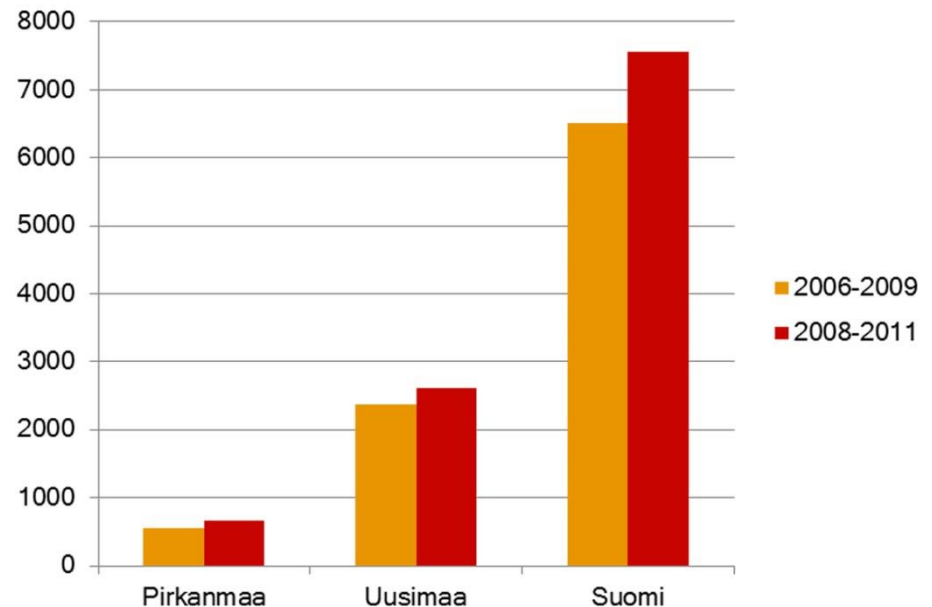
Kasvuyritykset ovat talouden dynamoita ja elinkeinorakenteen uudistajia. Kasvuyritysten määrä kertoo alueen dynaamisuudesta, uusiutumismahdista ja sekä yrittäjyyden menestyksestä.

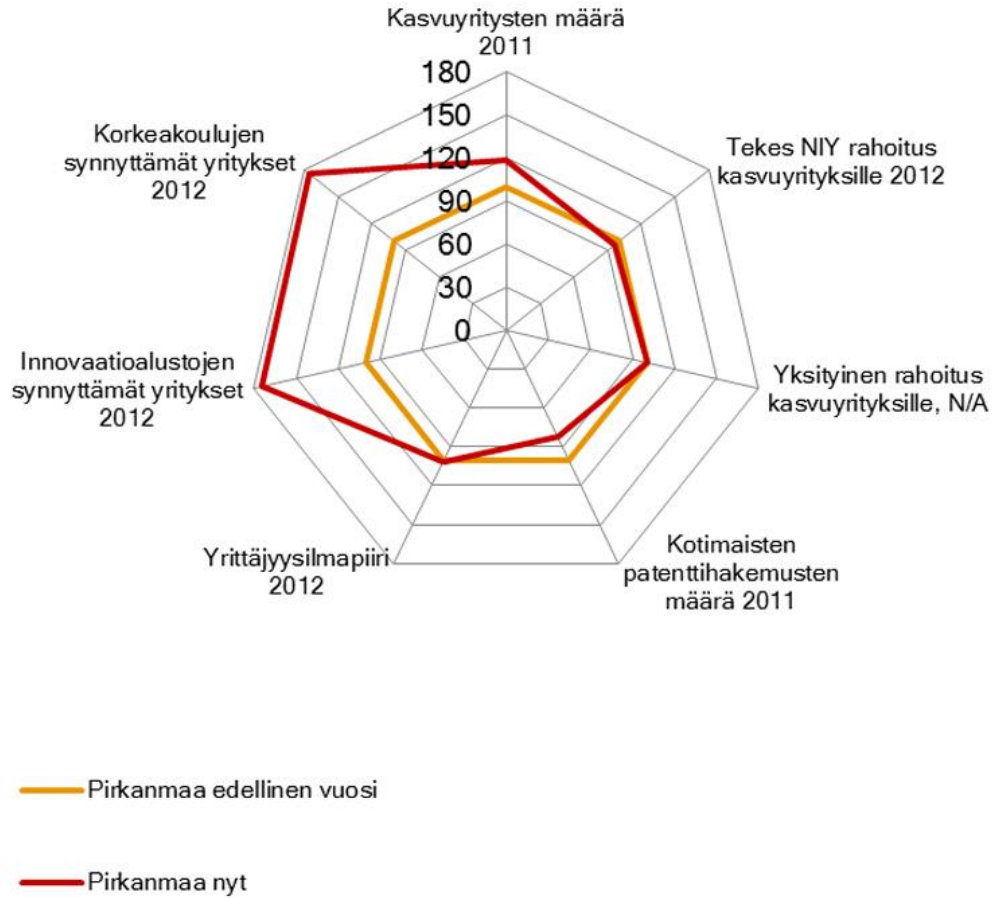
Pirkanmaan kasvuyritysten määrä on kasvanut muun maan tapaan noin 20 prosentilla ja kasvuintensivisyys lähenee Uudenmaan tilannetta. Rakennemuutoksesta selviämisen kannalta tämä on varsin positiivinen signaali: uutta kasvua on syntymässä.

Positiivista on, että innovaatioalustat ja korkeakoulut ovat entistä merkittävämpiä yritysten synnyttäjiä. Yrittäjyys kuuluu merkittävästi useammin korkeakoulutettujen urapolkuun. Tämä vahvistaa alueen tulevaisuuden kasvupotentiaalia.

Yritysten kasvun haasteena on riskirahoituksen saaminen. Tilannetta voidaan parantaa nostamalla startup-yritysten rahoitusvalmiuksia ja hyödyntämällä syntymässä olevat uudet instrumentit ja rahoituskanavat.

Kasvuyritysten määrä, kpl

PIRKANMAA

